

[P. Munch.]

ikke ydes af et Landsting valgt paa den nuværende Maade med en Særindsats ved Siden af Folketinget. Jeg har al mulig Respekt for det nuværende Landstings Arbejdsdygtighed, regner det ikke paa nogen Maade for ringere end Folketinget, men jeg tror, vi har Lov til at sige her i Tinget, at det har intet Særpræg, for hvis Skyld dets Eksistens er en Nødvendighed.

Det, man kan have Brug for i Rigsdagens Arbejde nu, er en saglig Indsats af rent teknisk Karakter. Hvorledes man vil tilvejebringe denne, om man vil tilvejebringe den paa den Maade, som man fra konservativ Side synes at ønske, eller om man vil anse det for en bedre Vej, at Folketinget, det ene Ting i Rigsdagen, som bliver bestaaende, faar til sin Raadighed sagkyndige Udvalg paa de særlige Omraader, ja, det er Spørgsmaal, som man meget vel vil kunne gaa til en fordomsfri Drøftelse af fra de forskellige Sider, og jeg tror altsaa ikke, man vil have afgørende Vanskeligheder med Hensyn til en Løsning af dette Spørgsmaal.

Jeg skulde ogsaa tro, at der vilde være Lydhørhed for en partimæssig Forhandling om Forholdet mellem Regeringerne og Rigsdagen. Det parlamentariske Liv har jo unægtelig spidset sig saadan til, at det i høj Grad bliver ligesom en Kamp om selve Ministermagten, tilskyndende ogsaa Ministrene til at stille sig frem som dem, der skal kræve og fordre overfor Rigsdagen, i Stedet for at forhandle sig til Rette med den. Det er muligt, at Bestemmelser, som ofte har været drøftet andetsteds, vilde kunne faa Betydning med Hensyn til at bringe os ud over Skævheden i den Form, vort parlamentariske Liv, som saa mange andre Landes parlamentariske Liv, har antaget, den Tilstand, hvor uforholdsmæssig meget sættes ind paa selve Kampen om Ministerstillingerne.

Endelig er det jo vor Opfattelse, at en Grundlovsforandring burde aabne en nogenlunde vid Adgang til, at man med Hensyn til de Spørgsmaal, hvor den mellem flere Partier splittede Rigsdag ikke stod tilstrækkelig klart og afgørende, kunde dele Trætten ved en Folkeafstemning gennem en direkte Henvendelse til Vælgerne.

Det forekommer da mig, at de Udtalelser, der er faldet i Dag, er af den største Interesse til Belysning af Muligheden for at gaa til et ganske roligt forberedende Arbejde med Hensyn til en kommende Forbedring af det parlamentariske System,

som det gælder at opretholde og styrke, og jeg haaber, at den høje Regering og dens Parti ogsaa vil yde sit Bidrag til en saadan Forhandling.

Axel Dam: Det eneste gode og tilfredsstillende ved det foreliggende Forslag er efter vor Opfattelse § 1, der lover enhver Mand og Kvinde, der opfylder visse Betingelser med Hensyn til Alder og Indfødsret, Valgret. Men Grundskaden ved Forslaget er, at hele dets øvrige Indhold staa i Strid med denne § 1 og derfor gør hele Lovforslaget forkasteligt. Thi det maa da være den selvfølgeligelige Forudsætning for enhver Valglov, at det, det gælder om, er at give *Vælgerne* deres Valgret, at Valgretten tilkommer Vælgerne, og at Valgloven skal gaa ud paa at sikre hver Vælger den størst mulige Selvbestemmelseret med Hensyn til Anvendelsen af sin Valgret og sin Stemme. Efter det foreliggende Forslag er det derimod Partierne, der faar den egentlige Valgret, idet det er dem, der kommer til at bestemme, hvem der maa stemmes paa, eller i hvert Fald hvem der kan opstilles med nogen som helst Chance for at blive valgt. Vælgerne bliver derimod, som jeg allerede udtrykte ved forrige Behandling af et lignende Lovforslag, afspist med en partibunden og stavnstuden Stemmeret.

Forslaget er et ublufærdigt Stykke Partipolitik, og den Diskussion, der allerede har været, viser jo ogsaa, at det, det drejer sig om, er at opretholde Partistyret og Partipriviligierne og gøre Rigsdagen til en selvsupplerende Forsamling med privilegeret Valgret for de Partier, der allerede har en Repræsentant inde paa Rigsdagen. Disse mener nemlig, at der er Partier nok i Forvejen, ligesom jo ogsaa enhver Urtekræmmer mener, at der er Urtekræmmere nok i Forvejen, og at Tilgang af nye konkurrerende derfor ikke er ønskelig. Et enkelt Medlem af Rigsdagen har det Privilegium at gælde lige saa meget som 10 000 menige Vælgere, naar det drejer sig om at danne Parti; han kan nemlig gøre det ganske alene.

Mest ublufærdigt træder Forfalskningen af Vælgernes Valgret frem i § 46, hvor der tales om Fordelingen af de Tillægsmandater, der „tilkommer Partierne“. Ifølge Grundloven „tilkommer“ der imidlertid ikke Partierne som saadanne nogen som helst Valgret; derimod staa der, at Valgloven skal sikre „en ligelig Repræsentation“ af de blandt Vælgerne herskende Anskuelser. Der staa i Grundloven intet om, at disse